جمهوری اسلامی ایران
وزرات آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
دبیرستان غیردولتی مُوحد

امتحانات
دبیرستان غیر دولتی موحد

نام و نام خانوادگی : پایه : رشته :	**امتحانات نوبت اول** **نام درس : فارسی ۳ پایه دوازدهم**	نام دبیر : آقای سید موسوی تاریخ امتحان : دی ماه ۱۴۰۱ زمان پاسخگویی : ۷۵ دقیقه

ردیف	سوالات	بارم
	قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱	**عبارت « کشش روح انسان خداجو در راه شناخت پروردگار و ادراک حقیقت هستی » در توضیح کدام اصطلاح عرفانی آمده است؟** الف) اشتیاق ب) استغنا پ) مراقبت ت) مکاشف	۰/۲۵
۲	**برای هر یک از واژه های مشخص شده، یک برابر معنایی مناسب بنویسید.** الف) بخروش چو شرزه شیر ارغند. ب) با جان بودن در عشق در سامان نیست.	۰/۵
۳	**واژه « طاق » در جملهٔ « دیوارهای کهن روم که هنوز طاق ضربی دروازه های آن باقی است » با همین واژه در کدام مصراع هم معنی است؟** الف) طاق پذیر است عشق، جفت نخواهد حریف. ب) چون ابروی معشوقان با طاق و رواق است.	۰/۲۵
۴	**املای درست هر واژه را از داخل کمانک انتخاب نمایید.** الف) چو عاجز گشت خسرو در جوابش نیامد بیش پرسیدن (ثوابش / صوابش) ب) گفت: از (بهر/ بحر) غرامت جامه ات بیرون کنم گفت: پوسیده است جز نقشی ز تار و پود نیست	۰/۵
۵	**در هر یک از موارد زیر، یک نادرستی املایی بیابید و درست آن را بنویسید.** الف) هنگام چریق آفتاب کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اتراق می کردیم. ب) نشاط قربت ار دل کی بَرَد حبّ وطن بیرون؟ پ) خر، سلّانه سلّانه راه می آید و گاهی می ایستد و علف و خواری را پوزه می زند و دوباره راه می افتد.	۰/۷۵
۶	**در هر یک از متن های زیر، واژه ای بیابید که دارای « هم آوا » باشد.** الف) پیرمرد از داخل کازیه روی میز، یک پاکت کهنه را برداشت و حوالهٔ مخارج قریب شش ماه من را نوشت. ب) تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی تو نمایندهٔ فضلی، تو سزاوار ثنایی	۰/۵
۷	**در گروه کلمه های زیر، سه مورد نادرستی املایی وجود دارد؛ درست هر یک را بنویسید.** « شرحه شرحه و پاره پاره – شیون و صور – اتراق و در جایی ماندن – زهر و تریاق – زماد و مرهم – تعلّل و درنگ – غرب و نزدیک شدن– شبه و همسان »	۰/۷۵
	صفحه ۱ از ۴	

ردیف	سوالات	بارم
۸	**با توجه به بیت های زیر به پرسش ها پاسخ دهید.** ۱) از سیم به سر یکی کُله خود — ز آهن به میان یکی کمربند ۲) ای مشت زمین بر آسمان شو — بروی بنواز ضربتی چند ۳) ای مادر سر سپید، بشنو — این پند سیاه بخت فرزند ********** الف) در بیت اوّل، نوع حذف، به قرینهٔ لفظی است یا معنایی؟ ب) کاربرد معنایی فعل « شو» اسنادی است یا غیر اسنادی؟ پ) یک ترکیب وصفی در بیت دوم بیابید. ت) هستهٔ گروه اسمی « این پند سیاه بخت فرزند » را مشخص کنید.	۱
۹	**در متن زیر، کدام ویژگی دستوری زبان کهن به کار رفته است؟ مشخص کنید.** « منّت خدای را، عزّوجلّ، که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت »	۰/۵
۱۰	**نقش دستوری واژه های مشخص شده را در جملهٔ زیر، بنویسید.** الف) او بندهٔ خود را عاشق خود کند، آنگاه بر بنده عاشق باشد و بنده را گوید: تو عاشق و محبّ مایی. ب) صد تیغ جفا بر سروتن دید یکی چوب — تا شد تهی از خویش و نی اش نام نهادند	۱
۱۱	**در موارد زیر، نوع وابستهٔ وابسته را مشخص کنید.** الف) محرم این هوش جز بی هوش نیست. ب) متوجّه شدم که قدرت قلم نویسنده تا چه حد بوده است!	۰/۵
۱۲	**هر یک از الگوهای زیر، با کدام جمله در ردیف مقابل مطابقت دارد؟ (یک جمله اضافی است)** **الف)** نهاد + مسند + فعل **ب)** نهاد + مفعول + مسند + فعل ۱ پروانه جهان را آتش می بیند. ۲ مردم به او دهقان فداکار می گفتند. ۳ عاشقان کشتگان معشوق اند.	۰/۵
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۳	**در بیت های زیر، جاهای خالی را با مصراع های مناسب کامل کنید.** الف) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق — ..... ب) ..... — لبخند گاه گاهت، صبح ستاره باران	۱
۱۴	**نام پدید آورندگان هر یک از آثار زیر را بنویسید.** الف) تذکرة الاولیا: — ب) از پاریز تا پاریس:	
	صفحه ۲ از ۴	

ردیف	سوالات	بارم
۱۵	**هر یک از آثار « فی حقیقة العشق » و « قصّهٔ شیرین فرهاد » با کدام یک از توضیحات زیر متناسب است؟** الف) داستانی است طنز، از احمد عربلو با موضوع دفاع مقدّس: ب) کتابی است عرفانی از شیخ شهاب الدین سهروردی:	۰/۵
۱۶	**عبارت زیر، یادآور کدام مَثَل است؟** « از بیم عقرب جرّارهٔ دموکراسی قرن بیستم، ناچار شده به مار غاشیهٔ حکومت سرهنگ ها پناه ببرد. »	۰/۵
۱۷	**در بیت زیر آرایهٔ « استعاره » را مشخص کنید و مفهوم استعاری آن را بنویسید.** « بر کن زبن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند »	۰/۵
۱۸	**هر یک از آرایه های « اسلوب معامله، ایهام، حسن تعلیل، مجاز و تضمین » در کدام بیت دیده می شود؟** الف) در عالم پیر هر کجا برنایی است عاشق بادا که عشق خوش سودایی است ب) تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دلبند پ) بگفتا: دل ز مهرش کی کنی پاک؟ بگفت: آن گه که باشم خفته در خاک ت) شانه می آید به کار زلف در آشفتگی آشنایان را در ایّام پریشانی بپرس	۱
۱۹	**مفهوم نمادین هر یک موارد مشخص شده را بنویسید.** « ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز کان سوخته را جان شد و آواز نیامد »	۰/۵
۲۰	**« مشبّه و مشبّه به » را در سرودهٔ زیر مشخص کنید.** « آتش است این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد، نیست باد »	۰/۵
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۲۱	**در بیت زیر، مقصود شاعر از « آتش درون » و « سوخته جان » چیست؟** « پنهان مکن آتش درون را زین سوخته جان شنو یکی پند »	۰/۵
۲۲	**مقصود از « سر پَر زدن » در عبارت « به قول بیرجندی ها در این دو شهر، تنها، یک سر پری زدیم »چیست؟**	۰/۲۵
۲۳	**مفهوم کدام بیت با عبارت « وصول به حُسن ممکن نشود؛ الّا به واسطهٔ عشق » یکسان است؟** الف) بی عشق زیستن را جز نیستی، چه نام است؟ یعنی اگر نباشی کار دلم تمام است ب) می تواند حلقه بر در زد حریم حُسن را در رگ جان، هر که را چون زلف پیچ و تاب هست	۰/۲۵
	صفحه ۳ از ۴	

ردیف	سوالات	بارم
۲۴	**بیت « راستی خاتم فیروزهٔ بو اسحاقی/خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود»چه مفهـوم مشترکی با عـبارت زیر دارد؟** « آخرین چراغ امپراطوری روم را موسولینی روشن کرد که چند صباحی تا حبشه و قلب آفریقا نیز پیش راند امّا همه می دانیم که دولت مستعجل بود. »	۰/۵
۲۵	**مفهوم کلّی قسمت های مشخص شده را بنویسید.** الف) گفت: مستی، زان سبب افتان و خیزان می روی / گفت: جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست ب) هـر کـه جـز مـاهـی ز آبـش سیر شـد / هـر کـه بـی روزی اسـت روزش دیـر شـد	۰/۵
۲۶	**مفهوم مشترک دو بیت زیر را بنویسید.** الف) شـو منـفـجـر ای دل زمـانـه / وان آتـش خـود نـهـفـته مـپـسند ب) دلا خموشی چرا؟ چو خُم نجوشی چرا؟ / برون شد از پـرده راز، تو پرده پوشی چرا؟	۰/۵
۲۷	**بیت های داده شده در هر ردیف جدول زیر، یک مفهوم مشترک دارند؛ آن مفهوم را از ستون مقابل انتخاب کنید.** ردیف ۱: در عشق کسی قدم نهد کش جان نیست / با جان بودن در عشق به سامان نیست / من که هر آنچه داشتم اول ره گذاشتم / حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو مفاهیم: الف) فرد پذیری عشق / ب) ترک دلبستگی ها در راه عشق ردیف ۲: دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگو / من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم / گفت نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم / گفت والی از کجا در خانهٔ خمّار نیست مفاهیم: الف) پرهیز از ریاکاری و دورویی / ب) نصیحت ناپذیری حاکمان نالایق	۰/۵
۲۸	**معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.** الف) هر که بی روزی است روزش دیر شد. ب) تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته. ج) یک روز دنیایی به روم چشم داشت و از آن چشم می زد. د) واصفان حلیهٔ جمالش به تحیّر منسوب. ح) عشق به همه جایی مأوا نکند و به هر دیده، روی ننماید. ط) سودای عشق از زیرکی جهان بهتر ارزد و دیوانگی عشق بر همهٔ عقل ها افزون آید. ه) برکـش ز سر این سپـید معجر / بنـشین بـه یـکی کبـود اورنـد و) در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت ز) کز نیسـتان تا مرا بـبریده انـد / در نفـیرم مـرد و زن نالـیـده اند شکوفهٔ اندیشه تان پرثمر باد سید موسوی	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۷۵
	صفحه ۴ از ۴	

* پاسخ نامه فارسی (۳) *

پایهٔ دوازدهم

قلمرو زبانی :

۱) الف) اشتیاق

۲) الف) خشمگین، مهرآلود / ب) درخور، میسّر، امکان

۳) ب

۴) الف) صوابش ب) بهر

۵) الف) چریغ ب) غریب پ) خار

۶) الف) قریب ب) تنها

۷) شتون و سور ← خار و مرهم ← قریب و نزدیک شدن

۸) الف) معانی / ب) غزالسنادی / پ) ضربتی چند (چند ضربت) / ت) بیند

۹) به شکر الله ← کاربرد ۲ حرف اضافه برای ۱ متمم

۱۰) الف) مسند ← متمم / ب) نهاد ← مفعول

۱۱) مصرع این هوش / قدرت قلم نویسنده

صفت مضاف الیه / مضاف الیه مضاف الیه

۱۲) الف ← ۳ / ب ← ۱

قلمرو ادبی :

۱۳) الف) هان ای پسر نکوش که روزی پدر شوی / ب) آیینهٔ نکاهت، پیوند صبح و ساحل

۱۴) الف) عطّار نیشابوری / ب) بابا سمانی پارسی

۱۵) الف) قصّهٔ شیرین فرهاد / ب) فی حقیقة العشق

۱۶) ضرب المثل : «از چاله به چاه افتادن»

۱۷) بنا (مصراع اوّل) ← استعاره از ظلم و ستم

۱۸) الف) ایهام / ب) حسن تعلیل / پ) مجاز / ت) اسلوب معادله

۱۹) مرغ سحر ← مادر عاشق غیرحقیقی / دیوانه ← مادر عاشق واقعی

۲۰) مشبّه ← بانگ نای / مشبّه‌به ← آتش (مصراع اول)

قلمرو فکری :

۲۱) آتش درون ← خشم و نفرت / سوختهٔ جان ← خود شاعر (مهرنعلی بابا)

۲۲) [illegible] کوتاه

۲۳) الف) حیات بخشی عشق / ب) مشروط رسیدن به حُسن تحمّل سختی‌هاست.

۲۴) ناپایداری دنیا و قدرت دنیوی

۲۵) الف) ناپسامانی اوضاع جامعه و رواج فساد در آن

ب) اشتیاق پایان ناپذیر عاشق

۲۶) دعوت به قیام و بیان حقایق

۲۷) ۱ ← ب / ۲ ← الف

۲۸) ن . ک . به جزوهٔ معانی و مفاهیم.

شکوفهٔ اندیشه‌تان پرثمر باد

سیّد هوسوی